

Datum
2020-04-28
Vårt dnr
RV200127
Ert dnr

Regionens revisorer

YTTRANDE ÖVER REVISIONSRAPPORTEN GRANSKNING AV PATIENTENS RÄTT

På uppdrag av revisorerna i Region Västmanland har PwC genomfört en granskning av patientens rätt. Den revisionsfråga som granskningen ska besvara är om regionstyrelsen bedriver en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll för att säkerställa efterlevnad av patientlagen. Revisorernas bedömning är att denna inte är tillräcklig.

Regionstyrelsen har tagit del av granskningen och revisorernas synpunkter. Styrelsens kommentarer redovisas i detalj nedan.

Regionstyrelsens kommentarer

På dåvarande landstingsdirektörs uppdrag tillsatte regionen under 2014 en mindre projektgrupp i syfte att sprida kunskap och information i verksamheterna kring patientlagens innehåll. En informationsfilm spelades in som lades upp på Arbetsplatsen. En viktig komponent i Patientlagen var kap 9 avsnitt om valfrihet gällande val av utförare. I oktober 2014 fattade dåvarande landstingsstyrelsen ett viktigt principbeslut att införa remiss via Egen vårdbegäran på samtliga specialistmottagningar. I januari 2015 tog styrelsen ett konkret beslut om förutsättningarna för införande av egen vårdbegäran. I beslutet ingick även avskaffande av remisskrav till akutmottagningen samt reglering av primärvårdens möjligheter att remittera utanför länet enligt lagens intentioner. Principerna för kostnadsansvar kopplat till de nya valfrihetsreglerna klargjordes också i styrelsens beslut.

Utifrån den utvecklingen som sedan dess har följt så är regionstyrelsens bild att västmanlänningarnas kunskap om möjligheten att välja utförare succesivt har ökat och att detta också avspeglas i ett faktiskt val av andra utförare. Möjligheten att välja har ju under hela perioden också mätts utifrån de kostnader som regionen har haft för valfrihetsvård.

Utfall i tabellen nedan indikerar att kunskap om möjligheten att välja succesivt har förbättrats.

Mnkr	År 2012	År 2013	År 2014	År 2015	År 2016	År 2017	År 2018	År 2019
Kostnad, Valfrihet, öppen vård	4,8 mnkr	4,8 mnkr	4,8 mnkr	14,8 mnkr	31,0 mnkr	40,0 mnkr	46,9 mnkr	53,2 mnkr

Därtill har under 2019 etablerats ett vårdgarantikontor vars huvudsyfte är att stödja enskilda västmanländska patienters möjlighet att erhålla vård utifrån gällande valfrihet och vårdgarantiregler. Enhetens har varit mycket aktiv under 2019 och påtagligt

Datum
2020-04-28
Vårt dnr
RV200127
Ert dnr

bidragit till att västmanlänningar väntetid för vård förkortats. Ur ett verksamhetsperspektiv har insatserna också bidragit till att väntetid till våra mottagningar kunnat förkortas, genom "avlastning" med hjälp av externa utförare.

3. Iakttagelser och bedömningar

3.1. Har regionstyrelsen utövat styrning, uppföljning och kontroll avseende implementering och efterlevnad av patientlagen?

3.1.1. Iakttagelser

Styrning, uppföljning och kontroll i de politiska styrdokumenterna och förvaltningsplaner

I tabellen som presenteras anges det att klagomål och deltagande i patientsäkerhetsarbetet saknas i så väl regionplan och budget 2019–2021, Internkontroll RS 2019, Förvaltningsplan Västmanlands sjukhus 2019–2021 och Förvaltningsplan Primärvård, psykiatri och rehabilitering 2019–2021.

Kommentar: Region Västmanland har en övergripande rutin för avvikelserapportering som bygger på hälso- och sjukvårdens skyldighet enligt PSL (2010:659) att rapportera risker för vårdskador samt händelser som har medfört eller kunnat medföra en vårdskada. I detta ingår även att informera patienten om risken och händelsen berör. I arbetet med händelseanalyser tillfrågas dessutom alltid patient och/eller anhöriga om de vill vara delaktiga.

I Förvaltningsplan 2019–2021 – Västmanlands sjukhus under rubrik "2.2. Uppföljning" och Förvaltningsplan 2019–2021 PPHV rubrik "3.2. uppföljning" anges att förvaltningarna har kontinuerlig resultatdialog med regionledningen för uppföljning och redovisning av bland annat åtgärder för att hantera avvikelser. Uppföljning sker sedan med verksamhetschefer/resultatområdeschefer.

Vidare anger revisorerna i tabellen att delaktighetsperspektivet saknas i Västmanlands sjukhus förvaltningsplan 2019–2021.

Kommentar: I Förvaltningsplan 2019–2021 – Västmanlands sjukhus under "3.1. invånare/kundperspektiv" anges som åtgärd att implementera arbetsmetoder och verktyg för att öka patientsäkerheten och delaktigheten.

I tabellen går det att utläsa att ingen av de tidigare förvaltningarna Västmanlands sjukhus och Primärvård, psykiatri och habiliteringsverksamhet har inkluderat samordnad individuell plan (SIP) i sina förvaltningsplaner.

Kommentar: I Förvaltningsplan 2019–2021 – Västmanlands sjukhus under "3.2. Verksamhet/processperspektiv" finns åtgärden "Säkerställa efterlevnad av lagen Samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård", en lagstiftning som omfattar SIP.

Datum
2020-04-28
Vårt dnr
RV200127
Ert dnr

I Förvaltningsplan 2019–2021 PPHV finns under rubrik 4.1. "Invånare/patientperspektiv" åtgärden "Verksamheterna ska öka antalet genomförda och registrerade SIP samt medverka i ett kultur- och strukturarbete kring patientkontrakt."

3.1.2. Bedömning

I andra stycket omnämns den instruktion som finns framtagen kring patientlagen, men att denna och dess innehåll inte är känt av organisationen.

Kommentar: Instruktionen, *Patientlagen, valfrihet, remisser och vårdgaranti*, togs fram under åren 2015–2016 och är resultatet av en sammanslagning av fyra tidigare instruktioner. Den utvecklades i samverkan med Region Örebro. Instruktionen är omfattande men Regionstyrelsens bild är att den, i förhållande till de fyra tidigare instruktionerna, ger medarbetarna en bättre översikt av bland annat de delar av patientlagen som omfattas av revisionen, om än kortfattat med lagtexten som huvudinnehåll.

Instruktionen är ett levande dokument som successivt revideras och uppdateras i "Nätverksgrupp Vårdstöd" som tillsattes av den dåvarande hälso- och sjukvårdsdirektören som en direkt följd av patientlagens tillkomst. Nätverksgruppen består av olika expertfunktioner inom de områden som omfattas av instruktionen. Huvuduppdraget är att utifrån gällande lagar, instruktioner, avtal m.m. tydliggöra dess tillämpning för vårdens medarbetare. På Vårdgivarwebben har informationen successivt utvecklats om patientlagens innehåll så att den görs tillgänglig för såväl våra medarbetare och privata kontrakterade utförare. Styrelsen anser vidare att patientlagen även bör byggas in i regionens utbildningar, som exempelvis introduktionsår, AT-utbildning och ST-utbildning.

För kommentarer kring övriga punkter under 3.1.2. Bedömning, se rubrik 4. Revisionell bedömning.

3.2. Har regionstyrelsen säkerställt att verksamheten bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete för att uppfylla skyldigheterna i patientlagen?

3.2.1. Patientkontrakt

I det fjärde stycket skriver revisorerna att "[i] delårsrapport 1 för primärvården, psykiatri och anges sedan att som en del kring arbetet med patientkontrakt planeras en utbildning i tjänstedesign för enhetschefer och förbättringsledare."

Kommentar: Regionstyrelsen vill förtydliga att utbildningen pågick under 2019 och att det under våren utbildades totalt 32 enhetschefer och förbättringsledare i grundkurs i tjänstedesign, varav 26 arbetar inom primärvården. Planer finns på att fortsatt ge grundutbildningen i regionen.

Datum
2020-04-28
Vårt dnr
RV200127
Ert dnr

3.2.2. Delaktighet

I tredje stycket går det att läsa att "[d]et anges också i intervjuer att det tidigare har gjorts en del mätningar kring delaktighet genom patientenkäter men att några sådana nationella enkäter finns inte längre."

Kommentar: Regionstyrelsen önskar förtydliga att delaktighet är ett av de mått som följs upp genom "Nationell patientenkät" som genomförs vartannat år för såväl som bland annat primärvården, specialistvården, akutvården, psykiatri, habilitering och hjälpmedel samt standardiserade vårdförlopp.

I sjätte stycket skriver revisorerna att "[d]et finns en problematik kring ämnet då definitionen delaktighet enligt patientlagen inte är definierad. Det gör att det är svårt att mäta delaktighet" där upplevelsen av delaktighet kan skilja mellan olika patientgrupper.

Kommentar: Regionstyrelsen delar revisorernas bild av problematiken kring att begreppet delaktighet inte är definierad i patientlagen. Patienters och anhörigas delaktighet är dock en viktig del i arbetet för en säkrare vård. Delaktighet lyfts fram i regionens patientsäkerhetsberättelse för år 2019 där det framgår att, utöver Nationell patientenkät, så genomför regionen egna enkätundersökningar. Handlingsplaner tas fram utifrån resultaten, vidtagna åtgärder följs sedan upp i nya enkäter i syfte att säkerställa förbättringsarbetets effekter.

4. Revisionell bedömning

Revisorerna "...bedömer att regionstyrelsens styrning, uppföljning och kontroll för att säkerställa efterlevnad av patientlagen inte är tillräcklig." Revisorerna bedömer att det finns en styrning och uppföljning som omfattar delar av patientlagen, vilket är särskilt tydligt gällande tillgänglighet. Vidare skriver revisorerna att de, för de områden som omfattas av granskningen, i dagsläget finns begränsade förutsättningar att följa upp verksamheternas följsamhet till lagstiftningen. Revisorerna antyder även att det tagit för lång tid för regionen att ta fram konkreta verktyg och arbetssätt för att infria intentionerna i patientlagen.

Kommentar: Regionstyrelsen anser att patientlagen är mycket omfattande där de olika kapitlen skiljer sig väsentligt från varandra vad gäller utformning, sakinhåll och syfte. Enligt regionstyrelsens uppfattning bör uppföljning ske utifrån varje kapitel olika förutsättningar, exempelvis avseende mätbarhet och relevans att lägga in i befintliga styrdokument och planer.

Regionstyrelsens intention är att följa patientlagen, och upplever att det även görs i hög utsträckning. Det finns problem kopplade till uppföljning och kontroll avseende delar av patientlagen så som exempelvis samtycke eller ny medicinsk bedömning. Styrelsen ställer sig positivt till att, inom ramen för den årliga upprättade

Datum
2020-04-28
Vårt dnr
RV200127
Ert dnr

internkontrollplanen, framöver lägga in uppföljning av patientlagens innehåll. Detta är i linje med internkontrollens syfte att "säkerställa efterlevnaden av tillämpliga lagar, författningar, policies, riktlinjer m.m."

För Region Västmanland

Namn

Namn

Denise Norström
Regionstyrelsens ordförande

Anders Åhlund
Regiondirektör